

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peči-vrsta
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pravečim g.
naročilo popust
Izide ob 4 zjutraj
ročen pondeljke in
dneve po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neuradna
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2525

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.630 in 10.349
za inozemstvo, Sarajevu št. 7561, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Za slovensko stvar gre

Gospod Žerjav, ki je član vodstva KDK, ki torej ve, kaj hoče in kaj dela KDK, je v javni izjavi dejal, da je v Zagrebu amputacija skoraj izvedena in da more vsak hip po golem slučaju priti tudi do formelnega akta, ki nas postavi pred izvršeno dejstvo. Kaj pomeni iz Zagreba izvedena amputacija za državo, ni treba dosti poudarjati, ker vsakdo to ve, in zelo dobro tudi g. Žerjav, da je amputacija skoraj identična z razbitjem Jugoslavije. Niti enega Slovenca pa ne more biti, ki ne bi vedel, kaj mora pomeniti iz Zagreba izvedena amputacija za Slovenijo. Nič drugega, ko raztrganje Slovenije na dva kosa. Večje katastrofe, večje nesreče slovenski narod sploh ne bi mogel doživeti. To stoji in to drži!

Če pravi g. Žerjav, ki je član vodstva KDK, javno, kaj hoče Zagreb, potem si lahko mislimo, kaj pravijo frankovski voditelji KDK, kadar so na samem, kadar jih nihče ne sliši. Blagor tistim, ki mislijo, da pravijo frankovci in od mržnje Vlaške ulice zaslepljeni prenapeteži, kadar so čisto med seboj, da so le za amputacijo, ki bo pomenila okrepitev naše države in ki bo zlasti zagotovila nedeljenost Slovenije.

Ce ne bi vsak dan slišali apelo voditeljev KDK na tujino, če ne bi vsak dan čitali, kako fašistovski listi pozdravljajo boj KDK, če ne bi vsak dan videli, kako pridobiva Budimpešta na terenu, potem bi bilo mogoče le še misliti, da tudi v Zagrebu mislijo le na amputacijo, ki mora biti nam vsem v korist. Tako pa nikakor ne in tako vemo, da je vsaka stvar, ki jo pozdravljajo fašisti, za nas le slaba in tako vemo, da je proti nam to, kar odobrava Budimpešta. Če so v Zagrebu tako naivni in tako zaslepljeni, da nasledajo lepim besedam fašistov in prijateljev prebujene Madjarske, ne moremo pomagati, ali mi Slovenci hvala Bogu nismo tako zaslepljeni. In tudi nikdar ne bomo in tudi ne bomo dopustili, da bi šla zaslepljenost drugih na naš račun.

V polni meri se zavedamo, da gre za našo stvar, da so naši najvišji interesi smrtno ogroženi in zato hočemo storiti svojo dolžnost in zato hočemo, da jo stori tudi vsak Slovenec. Ta nacionalna dolžnost pa nam nalaga, da ne pustimo podirati svoje hiše, kar pa delajo oni, ki iščejo tujo pomoč. Ta nacionalna dolžnost nalaga nam in vsem jugoslovanskim patriotom, da branimo državo in tudi z najtežjimi sredstvi. Ne demagoške fraze, ne lahki sentimentalni apeli, ne kričanje o nasilju nas ne morejo ovirati, da ne bi storili svoje polne dolžnosti do naroda in do države.

Opetovano smo na tem mestu in drugod poudarjali, da je vsak hip mogoč sporazum, samo da ne trpi interes države. Vsak naš apel pa je bil zavrnjen in zaslepljeni v Zagrebu so raje poslušali tujce, ki hoče, da plačajo Slovenija račun za prenapete ekstremiste.

Prišla je tako situacija do tega, da je slovenska stvar ogrožena in da more vztrajati pri KDK samo Slovenec, ki je pozabil na svojo slovensko dolžnost. Absolutno ne zadostuje, če kdo izjavlja, da je za državo, a v istem hipu odobrava vse zaletelosti Vlaške ulice. Papirne izjave ne zadovoljujejo, temveč potrebna so dejanja. Za Slovenca, ki je še danes pristaš KDK, je samo ena izbira: Ali doseže, da krene KDK na drugo pot, da spoštuje interese Slovenije prav tako, ko one zagrebške ali varaždinske oblasti, ali pa mora zapustiti KDK. Slovenec nima nobene druge izbire.

Koketiranja s tujo pomočjo mora biti konec, politika, ki nujno vodi do amputacije, se mora nehati in odobravanja fašistov ne sme biti več! To mora biti minimalna in brezpogojna zahteva vsakega Slovenca od KDK. Naj se bori KDK še tako odločno proti režimu, naj še tako energično vodi boj, toda vedno ga mora voditi tako, da bosta Rim in Budimpešta nezadovoljna. Cel svet sme biti zadovoljen s tem bojem, toda Rim in Budimpešta nikoli. Kdor dela drugače, ta je kriv najtežjega zločina nad slovenskim narodom, zakaj ta dela za smrtno razkosanje Slovenije.

Jasna je naša beseda, ker ne po naši krivdi je situacija tako napeta, da more biti rešilna samo jasnost. Slovenski narod mora vedeti, na koga se sme opreti, država mora vedeti, kdo je v njenem tabornu in kdo, čeprav morda še nezavedno, pomaga tujeu. Nobeno sedenje na obeh stolihi tu ni mogoče, ker je prepad med obema stoloma že prevelik.

Slovenski in državni interes mora biti varovan in ta dolžnost obstoji tudi za slovenske Mlane KDK, ali pa so zapustili slovenski narod.

Dr. J. Kralj za 5 let konfiniran

Konfinacijski dekret izročen 11. decembra — Dr. Kralja odpošljejo najbrž v Sardinijo — Čin grdega maščevanja in mržnje do slovenske knjige — Podla vloga italijanskega frančiškanskega patra

Rim. Konfinacijska komisija je dostavila 11. decembra preko goriške prefekture g. dr. Janku Kralju, ravnatelju Katoliškega tiskovnega društva v Gorici, dekret, po katerem se g. dr. Janko Kralj konfinira za dobo petih let, to je maksimum, na katerega more komisija koga obsoditi. Kam se bo g. dr. Kralj konfiniral, nismo še izvedeli, govori se pa, da na Sardinijo.

Konfinacija dr. Janka Kralja je ena največjih krivic, katera se je prizadela slovenski narodni manjšini v Italiji in njemu osebno ter razgalja brezpravnost v fašistični Italiji do kraja. Kajti g. dr. Janko Kralju se ni dokazala nobena krivda niti je justica, ako v Italiji kaj takega danes sploh še obstoja, sama subjektivno prepričana o kakšni krivdi g. Kralja, kakor je o njegovi popolni nedolžnosti prepričana tudi upravna in policijska oblast. Obsojenec je doletela ta velika kazen izključno iz maščevanja željnosti goriškega fašja, ki je izrabil nek nedolžen dogodek za to, da se iznebi slovenskega kulturnega delavca in vodje katoliškega tiskovnega in knjižnega podjetja.

Zadeva, ki je vredna, da jo izve ves kulturni svet, je sledeča: Pred meseci že je imel g. dr. Kralj na grobu župnika Alberta Lebana v Kojskem slovensk nagroben govor z dovoljenjem prisostvujočega zastopnika orožniške krajevne oblasti. Govor je bil popolnoma nepolitičen, kar so potrdili tudi navzoči državljani italijanske narodnosti. Vodja fašja v Brdih pa, dr. Ottone, se je čutil prizadetega samo za to, ker se je v njegovem rajonu sploh govorilo javno slovensko, ter naščuval ves goriški fašjo proti dr. Kralju. Vendar se je zadeva kmalu likvidirala, ko je prefektura stvar preiskala in ugotovila, da se g. dr. Kralj ni v ničemer pregrešil. Medtem pa so prišla pogajanja med Katoliškim tiskovnim društvom in fašistovskim komisarjem Zadrugne zveze zaradi nekega dolga Katoliške tiskarne pri Zvezi, kar bi fašjo rad izrabil v to, da se slovenskega katoliškega podjetja polasti, oziroma dobi vpliv nanj. Ker se je gospodmo delo, da jim je g. dr. Kralj pri tej stvari na poti, je neka družba pridobila gvardijana italijanskih frančiskanov na Kostonjerci (ime tega čudnega patra bomo še objavili), da je ob priliki izleta combattentov na Sv. Goro tamkaj v precej vinjenem stanju držal »govore«, v katerem je dejal, da v Gorici ne bo miru, dokler bo tam dr. Kralj, ter je pozival navzoče combattente, da naj dr. Kralja ubijejo! Nekaterim combattentom se je zdela ta obdolžitev tako huda, da so kostonjerskega gvardijana vprašali, da li to trditve vzdrži in da li ima dokazov. Rekel je da, nakar so odhiteli iskat dr. Kralja s kamijoni, a ga k sreči niso našli, pač pa so šli v tej zadevi nadlegovat g. nadškofa ob 10 ponoči. Stvar je na to zopet utihnila, gvardijan pa je bil pozvan, da svojo nečuvno obdolžitev, za katero ni imel dokazov, prekliče. Ta je to storil šele potem, ko je — tako se glasi ena verzija — od generala frančiškanskega reda iz Rima dobil nalog, da prekliče svoje duhovnika, posebno pa redovnika, in to frančiškanskega, tako nevredno dejanje. Ta pismeni preključ bi se bil moral napisati javno v listih, pa je bil proti preključ, češ, to je že pokopana zadeva, ki naj se več ne meša. Med tem pa so se zopet pričela pogajanja zaradi KTD, fašisti so pa zadevo sporočili v Rim velikemu fašistovskemu svetu, oziroma generalnemu tajniku, ki je prišel na izhod, da se dr. Kralj, na katerem se ni mogla izslediti nobena krivda, konfinira.

Brutalna krivičnost tega odloka se razvidi posebno iz tega, da je dr. Kralj tako oblastem kakor široki javnosti znan kot odlični katoliški kulturni delavec, ki ni imel nobenih političnih funkcij niti se je osebno v politične zadeve vtikal; znan je celo kot odločen pacifist in v vseh zadevah skrajno transigenten. Njegova edina skrb so bile dobre, v krščanskem duhu pisane nabožne in leposlovne knjige. Njegovo delo v tem oziru je bilo koristno za celo deželo in za državo po verski in moralni usmeritvi verskega in leposlovnega tiska, ki je učil ljudstvo poštenosti, zvestobe, varčnosti in miroljubnosti. Tudi vsi pošteni Italijani obsojajo ta grd čin osrce goriškega fašja in moralno manjvrednih ljudi, ki ga vodijo v strupenem sovraštvu do vsega, kar je slovensko in Bogu verno, vendar svoj namen je žal dosegel, obsodivši bolehnega slovenskega inteligenta na konfinacijo. Da je fašjo s tem skrajno ogorčil vse slovensko prebivalstvo, ni treba poudarjati; zlasti se z gnusom obsojajo oni italijanski patri, ki so popolnoma udinjani fašizmu, mesto da bi nepristransko in z ljubeznijo do slovenskega ljudstva, katero jim je doslej pomagalo vzdrževati njihove samostane, vršili svoj vzvišeni poklic. Tako pa je redovnik italijanske narodnosti pomagal uničiti enega najboljših katoliških kulturnih delavcev v deželi! Od pravičnosti vrhovne cerkvene oblasti pa pričakujemo, da se moralni sokrivec okrutnega in krivičnega postopanja proti dr. Kralju, ki je ves čas zvesto služil samo stvari katoliške vere in Cerkve, kaznuje tako, kakor tak redovniškega habita nevroden funkcionar zasluži. Omenimo, da njegov čin in njegovo nadaljnje bivanje v deželi obsojajo celo mnogi njegovi italijanski redovni sobratje, duhovščina pa je sploh vsa skrajno ogorčena.

Naš novi proračun

Belgrad, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji finančnega odbora se je nadaljevala **generalna debata o proračunu**. Zemljoradniški poslanec dr. Tupanjanin je nadaljeval svoj govor, ker ga je bil moral večkrat prekiniti radi zaključanja seje. Med drugimi je omenil imenovanje g. Maksimoviča za vršilca dolžnosti velikega župana v Zagrebu. Demokrat Kosta Timotijević mu je večkrat vpadel v govor, zlasti glede zagrebskega primera, in je rekel: »Več generalov je vstopilo v zemljoradniško stranko, Zakaj napadate Maksimoviča? Saj oni v Zagrebu sami vedo, kaj hočejo. V Zagrebu je postala ulica gospodarskega položaja in vodje polagoma gredo za ulico. Mislim, da Pribečević vodje zadržuje. Da bi se pa v Zagrebu spametovali, o tem še ni duha ne sluha.«

Končno zahteva volitve, ki pa jih ne sme voditi četvorna koalicija, ampak drugi ljudje. (Poslanec Smodej: »Ali naj jih vodi Pribečević? Nismo več politični otroci.«)

Nato je dobil besedo radikalni poslanec Joca Selič, ki naglašja, da se morajo davki redno pobirati. Vpraša ministra financ, kaj misli ukreniti proti finansirju SDS Mil. Tesliću, znanemu samostojnemu demokratu, ki ima že 11 milijonov zastanka na davkih. Finančni minister dr. Subotić prosi govornika, naj vloži tozadevno vprašanje potom predsedstva narodne skupščine. Zahvali se Seliću, da ga je na stvar opozoril in objubi, da bo slučaj **točno proučil**. (Ploskanje.)

Nato je govoril pašičevac Milutin Dragović, ki je naglašal, da je gospodarski položaj v državi težaven in da bi bila prva dolžnost vseh poslancev, da bi redno zahajali v skupščino. Ne strinja se v vsem s to vlado, vendar je mišljenja, da mora ta vlada ostati. »Meni je večeraj dejal neki slovenski poslanec, bivši minister, da ena slovenska oblast daje več za poljedelstvo, nego znaša tozadevno ves državni proračun (!!!). Nisem finančnik, vendar kot človek iz naroda povem, da mora vlada popraviti to, kar so zagrešile druge vlade, in da mora zlasti plačati vse obveze nasproti tistim, ki so dali za državne urade drva in druge potreščine. Ne sme se pri tem gledati na osebna prijateljstva, kakor se je dogajalo doslej. Ostro moramo protestirati proti Pribečeviću in Mačku, ki sumničita ves narod za dejanje posameznika. Pravi škandal je, če nas vprašuje Maček, koliko stane vaša prelita kri. Tujec gleda preko meje in se veseli nad tem, kar dela Pribečević.«

Poslanec Pušenjak je nato izjavil:

Finančni minister je redno predložil skupščini proračun. Proračun je dober in se približuje onemu idealu, ki ga hočemo že davno doseči.

Proračun je realen.

Mnogi fiktivni krediti v bivših proračunih so postali realni. Cilj proračuna je končno saniranje naših financ. Pravilno je rekel g. minister, da je ta perioda perioda sanacije. G. minister je našel težkoče, s katerimi se ima naš

proračun boriti. Veliko težkoče so tvorili izvenproračunski izdatki. Vemo, da so bili krediti marsikje nezadostni. Ne odobravam pa, da se ti krediti dajejo iz viškov dohodkov.

Glede letetihi dolgov

smo ministru hvaležni, da jih bo sedaj likvidiral iz monopolskega posojila. Nobena vlada ne sme delati novih letetihi dolgov. Treba je izvršiti

reformo vse državne uprave.

Nujna je revizija uradniškega zakona in zakona o računovodstvu. Zato so potrebna izredna sredstva. Priznam, da nam je potrebno večje inozemsko posojilo, da bomo dobili sredstva za potrebne melioracije, za regulacijo rek, za izboljšanje prometa in graditev cest. Potrebne so velike investicije, ki jim brez posojila nismo kos.

V ekspoziciji g. ministra stoji, da je vlada predložila

zadružni zakon,

kar moram pohvaliti, zlasti ker se poudarja velika korist zadružništva, kateremu je potrebno posvečati vso pozornost.

V ekspoziciji g. ministra stoji, da

gospodarska kriza

popušča. Toda, kar se tiče poljedelstva, moram reči, da kriza obstoja posebno vsled elementarnih nezdov v zadnjih letih. Slediti moramo primeru Nemčije in Avstrije, kjer so sklenili vzajemnem času celo vrsto dobrih gospodarskih zakonov. Akcija se vrši v treh pravcih: 1. konverzija dolgov v dolgove z manjšimi obrestmi; 2. podpora poljedelske produkcije, da se blago lahko dobro proda in 3. dajejo se sredstva za pospeševanje poljedelstva.

Proračun je povečan za 400.000.000 Din. Nihče ni radi tega navdušen. Vsi bi želeli manjši proračun. Zato je pa proračun realen.

Glede penzij se je postavka povečala. Dobro je, da se bo ustanovil poseben penzijski fond.

Povečala se je tudi postavka za poljedelstvo. Zelimo, da se da ves dobiček iz razredne loterije poljedelskemu ministru za podporo poljedelstva.

Za državna gospodarska podjetja je treba votirati zadostne kredite, da se izvede komercializacija. Če ni zadostnih kreditov za moderne instalacije, so podjetja mnogo manj dobičkanosna.

Obremenitev posameznika pri nas v primeri z ostalimi državami ni velika.

Finančni zakon je ogledalo zakonodajnega dela in letošnji finančni zakon je krajši radi izglasovanja novih zakonov. Vendar pa se daje preveč samostojnega razpolaganja z denarjem posameznim ministrom, zlasti finančnemu ministru. Če namerava g. finančni minister predložiti še kak amandament (finančni minister odkima), naj to stori pravočasno. Nekateri odredbe v finančnem zakonu je treba odobriti, druge spremeniti, zlasti tiste, ki se tičejo samouprav. Ukiniti je treba odredbo glede financiranja samouprav. **Samouprave je treba podpirati, ne pa jim delati težav.**

Z ozirom na to, da je proračun mnogo boljši nego lanski in ker res gre za saniranje financ, izjavljam v imenu Jugosl. kluba, da bom glasoval za proračun.

Uradniške izpremembe

Belgrad, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Napredovali so v višjo položajno plačo Andrej Frebail, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, Juš Kozak, profesor na II. državni gimnaziji v Ljubljani, Vladimir Lapajne, profesor na ljubljanski realki in Alojzij Sivc, profesor v Kočevju, Nikolaj Iv. Vrabl, višji ravnatelj moške kaznilnice v Mariboru, Anton Hohnjec, ravnatelj jetnišnice okr. sodišča v Mariboru, Ivan Možina, upravitelj jetnišnice okrožnega sodišča v Celju. Daje vodje zemljiške knjige pri okrožnem sodišču: Teodor Tofan v Novem mestu, Jurij Karba in Avgust Grejan v Mariboru, Franc Podboj in Franc Petrovič v Ljubljani ter Bernard Nikoletič v Novem mestu.

Belgrad, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Vpokojeni so: Rudolf Perše, dvorni svetnik v Ljubljani, Franc Peterlin, višji deželnosodni svetnik v Ljubljani in Josip Stergar, višji deželnosodni svetnik v Mariboru.

Vpokojena sta Avgust Reih, ravnatelj okrajnega finančnega ravnateljstva v Ljubljani, in Rajko Mlejnik, nadzornik pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani.

Novi predsednik centra

Na zborovanju nemškega centra 9. t. m. je ta nam sorodna stranka izvolila novo predsedstvo. Posebno težka je bila izvolitev novega načelnika stranke na mesto dr. Marksa, ki je dolga leta vodil centum in to v letih, ki so bila za premagano Nemčijo najtežja. Z veliko večino je bil za njegovega naslednika na tem odgovornem mestu izvoljen g. dr. Kaas.

Dr. Ludvik Kaas je voditelj centra iz Porenja, kjer je leta 1919 izvoljen za člana Reichstag-a in l. 1920 za člana pruskega Staatsrat-a. On ni samo politik, je tudi znanstvenik. Študiral je v Germanicu v Kimu skupno z nekaterimi Slovenci in Hrvati, ki se jih še vseh prav rad spominjajo. V razgovorih, ki sem jih ob priliki zasedanj Društva naročil imel z njim, se je posebno živo zanimal za svoje tovariše, preč. g. Prešerna, provinciala naše jezuitske province, g. dr. Lukmana, dekana teološke fakultete, g. dr. Cirila Ažmana, profesorja v Novem mestu, dr. Mariča, vseučilišnega profesorja v Zagrebu in za druge.

Radi svojega znanstvenega delovanja je bil poklican na vseučilišče v Trier, kjer je dobil stolično profesorja cerkvenega in državnega prava. Poleg teologije, katere je doktor, je študiral še filozofijo in pravo na vseučilišču v Bonnu in je dosegel tudi oba doktorata. Izdal je več svojih del v cerkvenem in državnem pravu in je član znanstvenega instituta za javno in ljudsko pravo v Berlinu.

Posebno se bavi z vprašanji zunanje politike in je bil predsednik zunanjepolitičnega odbora Reichstag-a. Ob vstopu Nemčije v Društvo narodov je bil imenovan za člana prve nemške delegacije. Od takrat stalno zastopa Nemčijo na zborovanjih Društva narodov. S svojim globokim in temeljitim poznavanjem problemov svetovne politike je v Zenevi med delegati kmalu zavzel vidno mesto in pridobil lep sloves.

Tekom zasedanj Društva narodov sem često smel čast razgovorjati se z novim predsednikom nemškega centra o aktualnih problemih zunanje politike. Ker ravno sedaj v nemški politiki zunanji problemi igrajo odločilno vlogo, podajam v naslednjem programatičnem izjavi g. Kaasa o nekaterih vprašanjih:

»Pot, ki ji je nemški centum sledil v zunanji politiki, je usmerjena od dne prevrata do danes v brezpogojni logiki in doslednosti. Ta politika se ne odpušča nobenim upravičenim narodnim zahtevam Nemčije, toda za uresničitev upravičenih nemških zahtev in za korekturo v versailskem miru Nemčiji vsiljenih določb se prizadeva zavestno le potom mirnega sodelovanja z drugimi državami; sodelovanja pod vidiki prava in pravice.

Od Erzbergerja, Fehrenbacha, Wirtha in Marxa teče ravna logična črta do politike, ki sta jo Luther in Stresemann zastopala v Locarnu in Zenevi. Ko je Nemčija prestopila prag ženevske mednarodne institucije, smo se dobro zavzeli nepopolnosti Društva narodov v njeni notranji strukturi. Spoznanje te nepopolnosti Društva narodov nas pa ne odvzema dolžnosti, storiti vse, da v lojalnem sodelovanju z drugimi narodi delamo za njegovo izboljšanje, za njegovo organsko in funkcijsko izpopolnitev. Sodelovanja v Društvu narodov ne smatramo moji politični prijatelji samo za zapoved oportunističnega premisleka, ampak tudi za postulat naše etične in religiozne usmerjenosti. Iz misli svojega svetovnega naziranja se čutimo dolžne, uporabiti vsa porabna sredstva, da mesto pogubonskega načela sile uveljavimo višji imperij pravice tudi v mednarodnem življenju. Posebno važno bi bilo, če bi katoliki vseh pri Društvu narodov udeleženi narodnosti uporabili priliko, ko se snidejo merodajni voditelji v Zenevi, da se intenzivno medseboj spoznajo. Iz tega bi potem lahko same od sebe izvirale misli za praktično sodelovanje vseh strank našega svetovnega naziranja.

Sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo bi tem manj zadelo na besed vredne težkoče, ker med nami politična nasprotja ne obstojajo ali vsaj ne v taki meri, da bi bilo o tem vredno govoriti. Predpostavljamo pa, da bo jugoslovanska država imela toliko politične modrosti in pravičnosti, da narodnim manjšinam, ki bivajo znotraj njenih mej, da tisto svobodo, ki jo kot polnopravni državljani zaslužijo. Duševno uravnoteženje narodnostno raztrgane države je mogoče le z največjo mero nobile in delikatnosti v izoblikovanju manjšinskega prava.

Kar se tiče »Anschlusa« smemo upravičeno pričakovati, da odpade svojevoljni in nenaravni predpis versailške mirovne pogodbe, ki prepo-

Za izpraznitev Porenja

Lagano, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Kakor doznava Vaš dopisnik iz zanesljivega vira, je svrha razgovorov med dr. Stresemannom in Briandom, katerim se bo pridružil tudi Chamberlain, da se doseže nova izjava v smislu ločarske politike. Dr. Stresemann pa je izjavil, da bi Nemčiji čisto platonična in frazeološka izjava nič ne koristila; moral bi se doseči tudi dogovor, kako se ima ločarska politika voditi dalje, če bi strokovnjaki v vprašanju reparacij ne prišli do sporazuma, ker bi se sicer bati hudih streslajev v ločarski politiki. Dr. Stresemann je tudi izjavil, da bi porenjska komisija, ki naj nadomesti zasedbo Porenja, ne smela trajati preko leta 1935., ker bi nemški državni zbor nikdar ne pristal na to. Upanje je, da se bo skupni cilj, ki ga iščeta oba zunanja ministra, našel še danes.

Pariz, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) V svojem drugem razgovoru sta dr. Stresemann

in Briand začela konkretna pogajanja o izpraznitvi Porenja in o ustanovitvi pravne komisije. Kakor pišejo listi, je Nemčija opustila svojo nezaupnost glede volje Francije za sporazum in se sama prizadeva, da bi se pogajanja čimbolj pospešila.

Berlin, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Pred berlinskimi časnikarji je imel nemški državni kancelar dr. Müller nagovor, v katerem je izjavil, da je ves nemški narod brez razlike strank složen v zahtevi, da se izprazni zasedeno nemško ozemlje. Zasedba se protivi ideji enakopravnosti, zaveznikom pa ne daje nobene varnosti za plačilo reparacij. Dawesov načrt se naj izpremeni na tak način, da se ugotovi plačilna možnost Nemčije. Vprašanje Anschlusa v tem trenutku ni aktualno, toda niti Nemčija niti Avstrija si ne smela pustiti vzeti predpogojev za to. S pravico samoodločbe Anschluss ni v protislovju.

Kat. vseučilišče v Solnogradu

Dunaj, 13. dec. (Tel. »Slov.«) V kulturni boj velenemcev proti zveznemu kancelerju dr. Seiplu radi njegovega solnograškega govora so večer posegli tudi socialni demokrati. Eden izmed najostrejših govornikov socialnih demokratov, glavni urednik »Arbeiterzeitung« in poslanec Leitner je izrazil bojazen, da bi absolventi katoliške univerze mogli doseči državna uradniška in učiteljska mesta. Solnograški socialni demokrat Witternigg je zato stavil predlog, s katerim zahteva od prosvetnega ministra, da se akademičnim stopnjam, podeljenim na privatnih učnih zavodih, n. pr. na filozofskem institutu solnograške katoliške univerze, načelno ne prizna enakopravnost z akademičnimi stopnjami, pridobljenimi na državnih visokih šolah, in da se odredi, da se semestri, pridobljeni na solnograški visoki šoli, ne smejo všteti v študijsko dobo, predpisano za državne visoke šole. — Zvezni kancelar dr. Seipl je nato branil svoj solnograški govor in rekel: »Popolnoma sem prepričan, da bomo to staro željo avstrijskih katolikov in s tem vseh katoliških Nemcev čisto gotovo uresničili v nepredajni dobi Katoliška vseučilišča so v Franciji, Italiji, Holandiji, Belgiji, v Združenih državah itd. Ni torej videti razloga, zakaj

ne bi se tudi na ozemlju nemškega jezika in posebno v Avstriji ne ustanovila katoliška univerza. Proti govori samo to, da se v stari Avstriji kljub desetletnim prizadevanjem ni posrečilo izpolniti željo katolikov. V Salzburgu je bila do leta 1632 univerza, ki je bila ukinjena v času kratke dobe bavarske vlade in je ostala samo bogoslovna fakulteta. Ta fakulteta je v zadnjih letih po številu slušateljev in docentov izredno vzcvetela, ter so se ustvarile tudi prilike za filozofski študij. Če bodo potem v teku časa prirasle še druge tri ali štiri fakultete, ni niti najmanjše ovire, da bi obstojala državna in svobodna univerza. — Za dr. Seiplom je govoril poslanec Kolb za katoliško vseučilišče. Vsak izobražen katolik je prepričan, da med pravo znanostjo in vero ne more biti nobenega nasprotstva. — Socialni demokrati dr. Bauer je potem zahteval, da se ugotovi, ali je dr. Seipl s svojim govorom podal vladno izjavo. Dr. Seipl je odgovoril: »Ne, temveč to je bila izjava katolikov.« Dr. Bauer je vztrajal na tem, da mora ustanavljanje vseučilišč ostati pravica države. Kaj bi rekli na to, ako bi si dunajska občina zamislila ustanoviti vseučilišče, če bi dr. Piffel dal za to dovoljenje.

O boleznih angleškega kralja

London, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Nekoliko predpolnočjo izdano zdravniško poročilo označuje kraljevo stanje kot »dosedaj zadovoljivo«. Vseh šest zdravnikov, ki so bili pri operaciji, je ostalo pri kralju do 23. ure 30 minut, ker so smatrali prve ure po operaciji za kritične. Operacijo so izvršili v narokih med 19. in 19. ure 50 minut. Skozi operacijsko rano so uvedli gumijsvo cev med rebra, da odvajajo gnojenje. Kraljica in prince waleški sta pristala na operacijo. Operacija ni bila brez nevarnosti, posebno so se bali trenutka, ko se je kralj zbudil iz narkoze. Medicinski časopisi so že prvi teden boleznili bili zelo skeptični, potem pa se je pojavilo upanje, ki je začetkom tekočega tedna zopet izginjalo. Nenadno zopetno lokaliziranje infekcijskega gnezda in absces iz pljuca sta omogočila operacijo, ki bo olajšala zdravljenje, vendar pa bo bolezen trajala še dolgo in si kralj ne bo kmalu opomogel.

London, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Danes zvečer ob devetih je bilo izdano poročilo o bolezni kralja, katerega so podpisali samo trije zdravniki. Poročilo ne poudarja nevarnosti, da je dosedanj potek bolezni presenetljivo ugoden. Poročilo se glasi: Dasi je kralj še prehlajen, se je danes zvečer ugotovilo lahko zboljšanje splošnega stanja. Lokalni izvid na operiranem mestu je slej ko prej zadovoljiv. — To poročilo pomeni, da je bila operacija brez dvoma razbremenitev za ves kraljev organizem in da telesne moči po operaciji že kažejo prve znake zboljšanja.

Princ Karel na Dunaju?

Dunaj, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Širi se govorica, da je bivši romunski prestolonaslednik Karel z gospo Lupescu dospel na Dunaj. Govori se, da je Karel s svojo prijateljico res zapustil Francijo. V tujkah svojih diplomatskih krogih pa o tem ni nič znanega.

Zmaga vlade pri volitvah

Bukarešta, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Dasi odstotek glasov, ki so bili oddani za posamezne stranke, še ni ugotovljen, je brez dvoma, da je romunska vlada dosegla ogromno zmago. Posamezne stranke opozicije najbrže niti niso dosegle predpisanih 2% oddanih glasov in v parlamentu sploh ne bodo zastopane, kakor stranke dr. Lupu in Cuza ter komunisti. Liberalci Avarescu in Jorga in erdeljski Madjari pa so dosegli 2%. V 20 okrožjih, iz katerih so dosedaj znani končni izidi, je razmerje ne-

veduje priključitev Avstrije. Za trdnost upamo, da bodo očitna in trajna nasprotja proti tej zahtevi pravičnosti poenoljena. Kaka agresivna tendenca je tem nemškimi željam po priključitvi popolnoma tuja.

Vihar v čaši vode

Tako: Ljubljanska SDS v »Slov. Narod« pravi, da je 18 milijonov za Ljubljano »čaja vode«, valovanje kurza od 100 na 75 oziroma razlika v obrestni meri od 6% na 10% za ljubljanske finance tako nekaj majhnega kot valček-viharček v tem kozarcu.

Če ljubljanski volivci SDS tudi mislijo tako, jim jaz te svobodne misli ne morem jemati, ni me pa prav nič sram, če sem radi teh 18 milijonov oče tega viharja. Tudi to jemljem na znanje, da bo »Slov. Narod« »kritikoval, če bo to klubu SLS na magistratu prav ali ne«, samo mislim, da si bo SDS pod takim pogojem morala kje drugje nabirati glasov za delazmožni občinski svet, ker SLS noče nikjer in nikoli igrati vloge paberko-vavca.

Precej novega je spravila na dan ta polemika.

Doslej sem mislil, da je SDS šla v koalicijsko rada in vesela. Verjel sem, da je v koalicijski odnesla SDS tudi dober političen uspeh, ker si je samo vsled popustljivosti SLS zaslugurala župana in vodstvo magistrata. Ljubljanski magistrat je danes pomembna pozicija SDS v državi sploh.

Razsodna Ljubljana je zato smatrala, da bi spomlad SLS mesto v koalicijsko, lahko šla tudi v opozicijo in tedaj bi bilo županovanje SDS konec in kraj. In nič bi v tem SLS ne bila storila drugega, kot vrnila bi SDS vsaj enega izmed treh udarcev, ki so zadeli Ljubljano s trojnim razpustom občinskega sveta po SDS. SLS pa je tedaj pozabila na svojo zgodovino, na vse svoje politične ozire in je zgolj radi obranitve občinskega zastopstva, zgolj radi redne uprave na ljubljanskem magistratu stopila v delovno zvezo.

Zastoj smo seveda pričakovali, da bi SDS le malo uvaževala to ravnanje naše stranke. Sedaj »Jutro« nasprotno piše, da »so bili zastopniki naprednega kluba prisiljeni, da so pristali na sodelovanje s SLS«. Ti zastopniki SDS torej še danes le »prisiljenic« sodelujejo s SLS in dr. Puc je samo »prisiljenec« še župan ljubljanski.

Še k posojilu. Predvsem ugotovim, da je SDS začela javno razpravljati o vsebini stvari, za katero je SLS lojalno zahtevala vzajemno preiskavo. SLS je o stvari sami popolnoma molčala, ker je med resnimi ljudmi navada, da se o stvari, ki je v preiskavi, ne govori dokler ni znan njen uspeh. To se mi zdi potrebno ugotoviti, da ne bo očitkov. Kajti prav gotovo odgovora ne morem ostati dolžan.

Za danes le to: Prepričan sem, da bi mestna občina manj zgubila i na ugledu i na kreditu i na premoženju, če bi še danes imela obligacije v svoji blagajni, kot je utrpela s te transakcije.

Kolikor vem, »Jutro« naštevaje članov finančnega odbora nič ne pomeni. Res so tam gg. dr. Jerič, Orehek, Jarc in Pirc, toda res je tudi, da take transakcije finančni odsek nikdar odobril ni. Finančni odsek o mnogih važnih stvareh sploh razpravljal ni in o njih nič vedel ni, ker mu jih nihče ni javil. Kdo je koga pooblastil, naj zastavi n. pr. Delavsko zbornico in dovoli vknjižbo nanjo? Kje je dano tako pooblastilo, da občina odda iz rok za 18 milijonov papirjev, pa ni gotovo niti, kdaj dobi za to — dobropis za 13.500.000 Din? Takih vprašanj je dolga vrsta, pa jih bo že razčistila komisija. Če pa SDS želi nadaljevati javno polemiko, sem na razpolago. Imam nekaj gradiva nabrajanega. Komisija bo ugotovila tudi, kako je z odgovornostjo.

Odgovornosti se klub SLS zaveda, on ne beži pred njo. Ravno za to, ker tudi nosi svoj del odgovornosti, prav zato hoče vedeti »kaj je afera«. Tudi napram samemu sebi in svojim bi klub izjavil vse posledice, če bi se pokazale kot potrebne. Kajti gre za dobrobit, za korist ali škodo vse Ljubljane. Njej smo odgovorni, pred njo moramo biti čisti.

M. K.

Belgrajske vesti

Dvorska slava. Danes se je na svečan način proslavila v dvoru slava. Službo božjo je opravil patriarh Dimitrije. Prisostvovali pa so: dvor, kraljevska vlada, diplomatski zbor in odlični povabljeni.

Odsek za ljudskošolski zakon je na svoji današnji seji sprejel vse člene do 73. čl. 45. je spremenjen in določa, da se vpisujejo otroci v prvi razred 1. julija, če so dovršili šesto leto. Na zahtevo starišev se pa vpis lahko odloži do prihodnjega leta. Proti čl. 73. ki dovoljuje skupno vzgojo moške in ženske mladine, je posl. Kremžar glasoval proti, ker ne gre, da se v zakonu sprejme načelo skupne vzgoje.

Danes sta imela informativen sestanek Velja Vukičević in dr. Spaho. Jutri ob 11 dopoldne se bo vršila seja šefov vladnih klubov (Velja Vukičević, dr. Korošec, dr. Spaho in Davidovič). Sodi se, da bo ta seja odločno razčistila položaj v krogih vladnih strank.

Zunanji minister dr. Marinković bo odpotoval 19. decembra na odhodi v inozemstvo.

Novosadska vremenska napoved. Deževno, oblačno, brez snega. Temperatura bo pa dla v severnih krajih.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Večinoma oblačno. Temperatura bo polagoma padla, severni vetrovi. — Južne Alpe: Jasno, mrzlo.

Odgovor Bolivije Društvu narodov

New York, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Bolivija še nadalje zbira čete in vojni material na meji Paragvaja, tako da obstoja neposredna vojna nevarnost. Bolivijsko poslanstvo v New Yorku pa demantira to vest in v ameriških krogih vlada optimizem, posebno ker se je bolivijski delegat vrnil na panameriško konferenco, kar je uspeh privatne Kellogove intervencije. Državni departement tudi upa, da bo pripravil Bolivijo do tega, da se bo udeležila razsodiščne komisije, ki ima danes popolnoma svojo prvo sejo. Južnoameriški listi pa presoja položaj mnogo bolj pesimistično. Vse je odvisno od postopanja Argentine, ker brez pristanka Argentine ne more Bolivija začeti nobene vojne. Nekateri listi trdijo, da sta se Argentina in Bolivija skrivaj domenili o razdelitvi Paragvaja in da ima vrnitev bolivijskega delegata na washingtonsko konferenco samo namen, pridobiti čas za mobilizacijo. To bi povzročilo splošno vojno v južni Ameriki.

Lagano, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Na brzojavke Sveta Društva narodov, ki je pozval Bolivijo in Paragvaj, da spor rešita mirno, sta danes dospela odgovora obeh držav. Bolivija samo potrjuje prejem brzojavke in javlja, da bo poslala obširen odgovor. Paragvaj pa skuša zvaliti krivdo na Bolivijo in kot član Društva narodov priznava svojo dolžnost, da se spor reši mirno.

Položaj na Češkem

Praga, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Danes je prvič po volitvah v deželne zastope bila zopet seja poslanske zbornice. Seja se je vršila popolnoma mirno. Za kulisami pa so se vršili živažni razgovori o politični situaciji. Agrarna stranka je sklenila, da v sedanjem trenutku ne zahteva definitivne rešitve o nasledniku ministrskega predsednika Švehle. Dalje se čuje, da je agrarna stranka sklenila opustiti boj proti dr. Benešu, da pa mora stranka dobiti zadoščenje za hude žalitve v »Češkem Slovincu«. Namestnika za šrameka torej tudi ni tako kmalu pričakovati.